

VERSLAG VAN DE JAARVERGADERING te Arcen op zondag 4 juni 1978

Bij de opening gaf de voorzitter een aantal lijnen aan, hoe het Bestuur denkt het Genootschap te verjongen. Hij wijst op de succesvolle ontwikkeling van de werk- en/of studiegroepen die duidelijk in een behoefte blijken te voorzien. Eveneens acht hij de ontwikkeling van kringen noodzakelijk. In de Kringen kennen de mensen elkaar, speelt de afstand niet zo'n grote rol en kunnen de gegevens tussen de verschillende specialisten onderling uitgewisseld worden. De kringen zouden zich best rond bestaande natuurhistorische objecten kunnen vestigen. Zoals het Natuurhistorisch Museum een goed tehuis is voor de Kring Maastricht, zo zouden ook de Botanische Tuin in Terwinselen, de Botanische Tuin in Steyl, het Vogelpark Born en de Kinderboerderij in Venlo als centrum van natuurstudie kunnen functioneren. De voorzitter hoopt dat vooral ook het aantal kringen zich zal uitbreiden en voortdurend verjongen.

Verslag van de secretaris

Dr. P.J. van Nieuwenhoven	Maastricht	voorzitter
Dr. D.G. Montagne	Maastricht	vice-voorzitter
H.P.A.J. Gilissen	Geulle	secretaris
J.G.H. Schoenmaeckers	Cadier en Keer	Penningmeester
W.F. Bult	Heerlen	lid
Ing. C. van Geel	Geleen	lid
J.A.M. Heerkens Thijssen	Maastricht	lid
L.G.M. Hensels	Roggel	lid
P.A. van der Horst	Venlo	lid
Drs. C.H. Janssen	Nederweert	lid
Drs. C.A.J. Thissen	Roermond	lid

In het verslagjaar kwam het Algemeen Bestuur bijeen op 27 januari en 6 mei; de geplande vergadering op 29 september kon niet doorgaan.

De onderwerpen die in de bestuursvergaderingen ter sprake kwamen waren o.a:

- de samenwerking met de Vrienden der Natuur in Weert;
- de opbouw van ons Genootschap in Kringen en Studiegroepen;
- de oprichting van een Kring Roermond;
- oprichting nieuwe studiegroepen (plantenstudiegroep);
- herformering bestuurskring Maastricht;
- de wens tot verjonging van het Genootschap;
- kontakten met andere verenigingen in Limburg op het gebied van de natuurstudie;
- oprichting van de Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven;
- beleid ten aanzien van de uitgave van het Maandblad en de Publicaties en de verkoop ervan;
- een eventueel noodzakelijke herziening van het ruilverkeer;
- bestuursmutaties en redactie-samenstelling;
- financiën;
- heropening van het Natuurhistorisch Museum;
- vergangende van de Commissie van Toezicht op het Natuurhistorisch Museum door een Commissie tot Advies en Bijstand voor het Natuurhistorisch Museum, voor te stellen aan Burgemeester en Wethouders van de Gemeente Maastricht;

Juffrouw Stoel geeft deskundige uitleg bij het Spaanse fort in de bossen van het kasteel Arcen.

- uitgave van de publicatie: Florzé;
- uitgave van natuur-educatieve boekjes;
- natuurbeschermings problematieken, zoals de dreigende afgraving van het plateau van Margraten;
- het overleg met de Provinciale Waterstaat over de herinrichting van de bestaande grindgaten;
- de oprichting van de Projektgroep Natuur en Landschap ten behoeve van de Begeleidingscommissie Nationaal Landschapspark Mergelland.

Afvaardiging

– De Commissie van Toezicht op het Natuurhistorisch Museum, bestaande uit o.a. onze voorzitter P.J. van Nieuwenhoven, Mevrouw Minis en de heer Panhuysen, stammend uit 1939, is op haar eigen verzoek, gedaan aan de Burgemeester en Wethouders van Maastricht, opgeheven. Een commissie met een ruimere opdracht is ervoor in de plaats gekomen: de Commissie van Advies en Bijstand aan Burgemeester en Wethouders voor het Natuurhistorisch Museum.

Op 17 augustus 1977 is deze nieuwe commissie geïnstalleerd.

Namens ons Genootschap zijn daarin vertegenwoordigd en door de Gemeenteraad van Maastricht benoemd: onze voorzitter Dr. P.J. van Nieuwenhoven en het lid Drs. Pessers. Het voorzitterschap in deze commissie wordt behartigd door Dr. P.J. van Nieuwenhoven.

– Mevr. Minis vertegenwoordigt in 1977 ons Genootschap in de Culturele Raad Limburg en heeft gezorgd voor opname van onze vereniging in de Culturele Nota door de Raad ingediend bij het Provinciaal Bestuur.

– Dhr. Hensels is afgevaardigde in het bestuur van de Stichting Milieufederatie Limburg, als opvolger van de heer Heerkens Thijssen.

– De bestuursleden zijn allemaal op verschillende

wijzen nog betrokken bij diverse verenigingen en instellingen met betrekking tot Natuurstudie en Natuurbescherming, zonder expliciet daarin afgevaardigd te zijn namens het Genootschap.

– Wel is het bestuur nog vertegenwoordigd in de Stichting Botanische Tuin Terwinselen door Dr. S.J. Dijkstra en in de Stichting Botanische Tuin te Steyl door P.A. van der Horst.

– In 1977 is een eerste aanzet gedaan om een afgevaardigde aan te wijzen voor de op te richten Projektgroep Natuur en Landschap ten behoeve van begeleidingscommissie Nationaal Landschapspark Mergelland.

– Het bestuur heeft in 1977 tijdens de jaarvergadering voorgesteld een commissie ad hoc te formeren voor het bestuderen van de moeilijkheden rond de Publicaties. In deze commissie hebben zitting genomen de heren Gilissen, Heerkens Thijssen, Janssen, Montagne, Schoenmaeckers en van Nieuwenhoven.

De commissie kwam op 27 oktober 1977 tot een slot advies, dat werd uitgebracht aan de redacties van het Maandblad en de Publicaties en aan de leden in de speciaal daarvoor bijeengeroepen algemene vergadering van 1 december 1977 in Maastricht.

De administratie

Mede door het ontbreken van een administrateur en de verschillende verhuizingen van de afgelopen jaren van de administratie, moest de organisatie van de administratie geheel opnieuw worden opgezet.

Met ingang van 23 mei 1977 kan het Genootschap weer beschikken over een administratieve kracht, de heer Koomen. Door zijn bemoeienissen is het ledenbestand grondig gereorganiseerd, is er een inventarisatie tot stand gekomen van alle bij het Genootschap in voorraad zijnde Maandbladen, overdrukken en Publicaties en werd begonnen met een hernieuwde en konsekvente administratie.

Onder leiding van de bibliothekaris is het gehele

ruilverkeer nog eens doorgelicht en in overeenstemming gebracht met de administratie van het Genootschap.

Leden

Voor zover bekend zijn in 1977 aan het Genootschap door de dood ontvallen de volgende leden: Dr. J.E. Schulte, B.H. Boersema, W.A.R. Geurts (erelid) en de heer J.H. Coonen.

Het leden bestand - betalende leden, gratis-leden en ruilverkeer - was op 31 december 1977 als volgt samengesteld:

Maastricht	en omstreken	316 leden;
Heerlen	en omstreken	121 leden;
Sittard	en omstreken	55 leden;
Roermond	en omstreken	67 leden;
Weert		21 leden;
Venlo	en omstreken	106 leden;
Totaal voor Limburg		686 leden.

(ruilverkeer: 199 ex.)

Het aantal leden buiten Limburg bedroeg: 236;
België en Luxemburg 65;
Overig buitenland 140.

Totaal: 1125 adressen waar iedere maand ons Maandblad naar werd toe gestuurd.

Het aantal leden dat zich afmeldde bedroeg 26. Het aantal nieuwe leden was 40. Dit wijst op een weer beginnende groei van het Genootschap.

Er valt in ieder geval een toenemende belangstelling vanuit de jongeren te constateren.

Kringen

Eind 1977 bestaan de Kringen Venlo, Heerlen en Maastricht, en vindt overleg plaats met de Vrienden der Natuur te Weert om de mogelijkheden tot formering van een Kring Weert te bekijken.

Door het overlijden van de heer Geurts zijn de directe banden met Pepijnsland te Echt hopelijk tijdelijk verbroken.

In Roermond zijn de eerste contacten gelegd voor het oprichten van een Kring Roermond.

Het bestuur streeft naar activering door spreiding van de directe contacten van de leden onderling over de hele provincie. De kringen vormen de ontmoetingsplaatsen van de leden die zich met verschillende aspecten van de natuur bezig houden. De verschillende specialismen kunnen daar onderling hun gegevens uitwisselen en inspiratie opdoen voor verdere natuurstudie. De specialismen afzonderlijk worden verenigd in studiegroepen.

Kring Venlo

Samenstelling van het Bestuur:

Voorzitter en tevens penningmeester: de heer P.A. van der Horst;
secretaris: de heer D. Cruysberg.

De leden van het bestuur hebben zitting in:

Commissie Stadsontwikkeling der Gemeente Venlo;
Botanische tuin te Steyl;
Jeugd natuurwacht Venlo;
Kinderboerderij Hagerhof Venlo;
Culturele Raad der Gemeente Venlo, sectie Cultuurconservering;
Studiegroep 'Natuur en Landschap'.

De Blankert, een Duits moeras aan de voet van het Hoogterras.

Verdere activiteiten in 1977 zijn:

januari:

dialezing over planten en dieren op de weg naar en op het eiland Runde aan de noorse westkust;

februari:

lezing over amfibieën door Dr. H. Strijbosch (Univ. Nijmegen);

maart:

een praatje over bomen;

april:

excursie in de omgeving van Baarlo;

excursie naar de Hamert; twee maal;

excursie naar de Schadjkse bossen te Horst;

mei:

botanische excursie in 'Het Rijk van Nijmegen';

kasteelparkexcursie naar Beek-Elsloo;

excursie naar Groeningen bij Wanssum;

excursie naar het Schwalm-Nette gebied;

excursie in de omgeving van Geijsteren;

juni:

gazonexcursie op de Kraayelheide;

nachtvlinderexcursie in de Boekend, Venlo;

excursie Breyel en omgeving;

excursie door het Leudal;

excursie naar het Mergelland;

september:

in het kader van de Venlo-Krefeld week een paddenstoelen-excursie met de Verein linker Niederrhein uit Krefeld in de Meinweg;

november:

lezing over de pluimvoetbij;

films 'Land van Saeftinge' en 'Ooievaar' in samenwerking met de Vereniging tot Bescherming van Vogels.

Kring Heerlen

Samestelling van het Bestuur:

voorzitter: Dr. S.J. Dijkstra;

secretaris: H. de Vries;

penningmeester: A. Bouwhuis;

vice-voorzitter: Ing. C. van Geel;

leden: J.G. Bilo en W.C. Bult.

Het bestuur onderhoudt contacten met de I.V.N.-afdeling Heerlen, Vogelwacht Limburg en de Botanische tuin in Terwinselen.

Er is een groepje mycologen actief. Ze hebben zich verenigd in een mycologische werkgroep die wekelijks bij elkaar komt.

De kring-bijeenkomsten vinden elke eerste dinsdag van de maand plaats in het Grotius College te Heerlen. Verslagen hiervan zijn te vinden in het Maandblad.

Onder meer de volgende activiteiten vonden plaats:
11 januari:

E. van Campen geeft een causerie met dia's over een zwervtocht door de Ned. Antillen (in samenwerking met IVN en Vogelwacht)

1 februari:

Ing. C. van Geel: de Alpenflora in het Manningpark ten oosten van Vancouver;

1 maart:

Ing. C. van Geel: het regenwoud in de Olympics, staat Washington USA;

5 april:

Ing. C. van Geel: de Alpenflora van de Olympics;

3 mei:

mededelingen door de leden;

7 juni:

mededelingen door de leden;

6 september:

mededelingen door de leden;

4 oktober:

lezing met dia's over vogels van de Ned. Antillen door de heer E. van Campen;

23 oktober:

paddestoelenexcursie in de Bunderbossen o.l.v. de

mycologische werkgroep;

1 november:

in le Coq d'Or een lezing met film door F. Ensink van Lacerta Limburg over amfibieën en reptielen van Suriname;

6 december:

lezing met dia's door Ing. C. van Geel over de flora van de franse Alpen.

Kring Maastricht

De samenstelling van het bestuur van de Kring Maastricht is gelijk aan die van het dagelijks bestuur van het Algemeen Bestuur:

Voorzitter: Dr. P.J. van Nieuwenhoven;

secretaris: H.P.A.J. Gilissen;

penningmeester: J.G.H. Schoenmaeckers;

vice-voorzitter: Dr. D.G. Montagne.

Deze opzet is historisch zo gegroeid en verklaarbaar door het stichten van het Natuurhistorisch Museum te Maastricht in 1912, twee jaar na de oprichting van het Genootschap. De directeur van het Museum was tot 1964 tevens voorzitter van het Genootschap. Het bestuur is er voorstander van om de bestuurs-samenstelling van de Kring Maastricht los te koppelen van de samenstelling van het algemeen dagelijks bestuur, om daardoor meer accent op een betere spreiding van de activiteiten te leggen. Niettemin blijft het Natuurhistorisch Museum de basis voor het genootschapsgebeuren. Niet alleen is er de administratie ondergebracht, maar veel belangrijker is, dat hier de collecties van de leden op adequate wijze geconserveerd en toegankelijk gemaakt kunnen worden voor verder wetenschappelijk onderzoek. Tevens is hier het uitgebreide ruilverkeer en de bibliotheek - in het verleden door de leden dikwijls geschonken - ondergebracht. De directeur van het Museum vervult de functie van bibliothekaris van ons Genootschap.

Op 14 juni 1977 werd het Natuurhistorisch Mu-

seum feestelijk heropend na een lange verbouwingsperiode. Onze voorzitter bood de directeur het boekje 'Natuursteen in Maastricht' namens het Genootschap aan en sprak de hoop uit dat er nog meer dergelijke natuur-educatieve boekjes zouden verschijnen.

Op zaterdag 18 juni werd een oude belofte ingelost, die gedaan werd aan het gemeentebestuur van Nuth bij de herdenkingsbijeenkomst van Dr. de Wever: de botanische tuin van het Museum kreeg de naam 'De Wevertuin' tijdens een zonnige bijeenkomst in die tuin.

De bestuursleden van de Kring Maastricht vervullen ook functies in de ontwikkeling van het natuur-educatieve werk in de gemeente Maastricht.

Op 7 mei 1977 werd de Kinderboerderij opgericht en werd een aanzet gegeven tot de ontwikkeling van kindertuinen. De problematiek rond de bescherming van de Bosse Fronten wordt samen met het bestuur van de Werkgroep Limburg van Lacerta en de afdeling Maastricht van het IVN in overleg met Staatsbosbeheer gevolgd. Er wordt getracht door middel van overleg met de gemeente Maastricht op basis van inventarisatiegegevens dit gebied tot beschermd natuurgebied verklaard te krijgen.

De volgende bijeenkomsten vonden vanaf februari

De grensweg, met uitzicht op het moeras.

weer plaats in het Natuurhistorisch Museum, zij het niet meer in de vertrouwde bibliotheek en vergader-ruimte:

6 januari:

lezing met dia's door de heer W. van Mourik over diersporen in de natuur;

3 februari:

lezing van de heer A. Kemp: Enige grepen uit de geschiedenis van ons klimaat;

3 maart:

diaklankbeeld van de heer J. Th. ter Horst: Reisver-slag Zuid-Afrika;

7 april:

praktikum over het determineren van mossen door de heer L.P. van Noorden en het determineren van muizeschedels door Drs. A.W.F. Meijer;

23 april:

vogelexcursie in het Savelsbos o.l.v. de heer H. Gilis-sen;

5 mei:

Ing. P.J. Felder houdt een voordracht met dia's over de resultaten van de opgravingen van prehistorische mijnen in Grimes Graves (Engeland) waarin hij een belangrijk aandeel heeft gehad;

1 september:

praktikum over het determineren van miljoenpoten onder leiding van Drs. A.W.F. Meijer;

6 oktober:

in samenwerking met de Interlimburgse Biologen-vereniging een inleiding door Prof. Dr. Böttcher, hoogleraar aan de R.U. van Leiden en lid van Club van Rome: Over onze afhankelijkheid van de na-tuurlijke hulpbronnen;

3 november:

een dia-lezing over de vogels in het grindgat te Oost-Eijsden door de heer J. Poot;

1 december:

eerst een algemene ledenvergadering waarin een uit-

spraak gevraagd werd over het verslag van de be-stuurscommissie met betrekking tot de wijze van voortzetting van de Publicaties. Besloten werd de financiële konsekventies nader te onderzoeken. Daarna een lezing door de Werkgroep Limburg van 'Lacerta', de heren F. Ensink, N. Reijst en E. El-zenga over de Limburgse herpetofauna.

Bij de opbouw van de bijeenkomsten wordt getracht de mededelingen door de leden een centrale plaats te geven.

In 1977 werd in de Kring Maastricht de Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven opgericht. Deze groep staat onder voorzitterschap van de heer J. Diederer, secretaris is de heer J.J.M. Cobben. Zij hebben als studie-object zowel de cultuurhistorische als de biologische betekenis van onderaardse kalk-groeven in Limburg en omgeving. De heer E. de Grood leidt de inventarisaties van de vleermuizen en is tevens lid van de Landelijke Commissie van On-derzoek en Bescherming van vleermuizen, en de heer M. Wijnen coördineert het cultuurhistorisch onder-zoek. Het kartografisch werk neemt daarin op dit moment een belangrijke plaats in. In de maand de-cember zijn al een groot aantal inventarisaties ver-richt.

Studiegroepen

Tot nog toe zijn er bij elke kring diverse studiegroe-pen geweest. Op basis van de enquête, uitgevoerd door de heren Meijer en Moonen naar aanleiding van een besluit door een speciaal bijeengeroepen bestuursvergadering op 14 december 1974, ging de heer Gilissen in 1976 over tot de oprichting van een provinciaal georiënteerde vogelstudiegroep die startte met 20 deelnemers. Deze groep heeft zich uitgebreid over de hele provincie en bestaat nu uit een zestigtal leden. In de Stadsschouwburg te Sittard is elk kwartaal een bijeenkomst, waarin onderzoeks-

afspraken gemaakt worden. De groep wordt geleid door een stuurgroep bestaande uit de leiders van de verschillende onderzoeken onder het voorlopig voorzitterschap van de heer Gilissen. In juni 1978 moet de opzet definitief worden. Het doel is te komen tot een Avifauna van Limburg in 1985. Het secretariaat is in 1977 gevestigd in het Natuurhistorisch Museum te Maastricht.

Deelonderzoeken zijn:

- broedvogelonderzoek;
- trektellingen in het najaar;
- waterwildtellingen;
- fenologie onderzoek;
- waarnemingen registreren in het veld en uit de literatuur;
- kwartelonderzoek;
- grauwe gors onderzoek;
- kraanvogeltrek onderzoek;
- inventarisatie van grote gele kwikstaart en ijsvogel;
- onderzoek naar de avifauna van bepaalde biotopen.

De verkregen gegevens worden in aparte verslagen vastgelegd.

Zo verscheen in 1977 het eerste trektellingen verslag, een kraanvogelartikel in het Maandblad enz.

Op basis van deze gegevens zijn besprekingen gevoerd door de voorzitter en de secretaris van het Algemeen Bestuur en betrokken leden van de vogelstudiegroep met Provinciale Waterstaat op directie niveau over herinrichting van de natuurgebieden rond de eerste bestaande grintgaten.

De vogelstudiegroep heeft daarvoor ten behoeve van het grintgat te Oost-Eijsden een beheersplan ingediend. De besprekingen verlopen in plezierige sfeer. De vogelstudiegroep onderhoudt in het kader van de vogelstudie ook contacten met andere groepen natuuronderzoekers, zoals de Vogelwacht Limburg, IVN afd. Belfeld, Studiegroep Leudal, Vogelwerk-

groep Winterswijk, Vogelwerkgroep Nijmegen, Contactorgaan van de K.N.N.V., Aves in België, de Wielewaal eveneens in België, de Aachener Vogelvereniging, enzovoort, vooral in de vorm van gezamenlijke excursies en uitwisseling van gegevens.

Er is een behoefte aan samenwerking met studiegroepen die op dezelfde wijze georganiseerd zijn maar dan gericht op planten, reptielen en amfibieën, insecten en andere facetten van de natuur, vooral om te kunnen komen tot integratie van gegevens. De Kringen lijken daartoe de beste ontmoetingspunten.

Jaarvergadering

De algemene ledenvergadering, de zogenaamde Jaarvergadering, was in 1977 in Sibbe en werd gevolgd door een excursie over een groot deel van het plateau, rond dat deel dat afgegraven dreigt te worden, om zo een beter beeld van de natuur- en het landschap te kunnen vormen.

Tijdens de algemene vergadering werd besloten een studiegroep te vormen ter verbetering van het rendement van de Publicaties in te stellen. Tevens werd goedkeuring verleend aan de visie om de ontwikkeling van kringen en studiegroepen te stimuleren.

Resten van de Fossa Eugeniana: door de gracht stroomt de Lingsforterbeek; op de achtergrond aarden wallen.

Ook werd besloten te zorgen voor een vertegenwoordiging in de Projectgroep Natuur en Landschap ten behoeve van de Begeleidingscommissie Proefgebied Nationaal Landschapspark Mergelland. (de heer ter Horst)

Aan de beurt van aftreden waren de bestuursleden W.F. Bult en Drs. C.A.J. Thissen en de voorzitter Dr. P.J. van Nieuwenhoven. Allen werden herkozen.

Drs. A.W.F. Meijer werd gekozen als redactielid voor het Maandblad en de Publicaties.

Algemeen

Het Genootschap is opgericht door een groep amateurs. Op hun bijeenkomsten toonden zij hun vondsten en vertelden over hun studie. Hun resultaten werden gepubliceerd in Maandblad en Jaarboek, hun collecties werden samengebracht in het Natuurhistorisch Museum en hun studieboeken vormden de basis van een natuurwetenschappelijke boekerij. Later is dit museum overgenomen door de gemeente Maastricht. Een deel van de verenigingsactiviteiten wordt nu uitgevoerd door personeel van het museum, maar in de eerste decennien maakte men praktisch geen verschil tussen werk van het museum en dat van het genootschap. In de laatste jaren is er echter een scheiding tot stand gebracht, die er zelfs toe geleid heeft dat museum en genootschap van elkaar vervreemd raakten. Niemand kan volhouden dat deze verwijdering in het belang is geweest van een van beide partijen of van de bevordering van de natuurwetenschap in dit gewest. Juist door bundeling van professionele krachten met die van amateurs kan de studie van de natuur in deze regio met groter succes worden aangepakt. Wij pleiten dan ook voor herstel van de oude banden. Toch is het museum steeds weer de veilige thuishaven van het bestuur van het Genootschap en van zijn bijeenkomsten in de Kring Maastricht. Daar worden nieuwe plannen beraamd en ook daar is het gehele

personeel bereid aan redelijke wensen tegemoet te komen. Daarom gaat onze welgemeende dank uit naar de directie en haar medewerkers.

Naast natuurstudie is er ook de noodzaak tot verwerking van de verkregen gegevens naar de maatschappij toe. Daartoe stelt het Genootschap zich open op naar stichtingen als kinderboerderijen, kindertuinen, dierenparken, heemtuinen en verenigingen als het IVN, de K.N.N.V., de Vogelwacht, Speleo Limburg, de werkgroep Limburg van Lacerta, GEA, de Nederlandse Biologische Vereniging afd. Limburg, Jeugdvogelwacht, Natura (Belg. Limburg) enzovoort en probeert op allerlei wijzen deze verenigingen te steunen, o.a. door bekendheid te geven aan hun activiteiten. Een andere wijze om mee te werken aan natuurbescherming is, het schrijven van artikelen en bezwaarschriften bij dreigende aantasting van de natuur, zoals dat gebeurt bij de vergunningaanvraag van de ENCI om het plateau van Margraten af te vragen. Het genootschap heeft de plicht natuurwetenschappelijke gegevens aan te dragen, opdat een juiste afweging kan plaats hebben.

Een derde en zeer praktische manier van natuurbescherming is het leveren van gegevens voor plannen die betrekking hebben op inrichting, herinrichting of beheer van natuurterreinen.

Niet het minst door al deze maatschappelijke taken wordt de ontwikkeling van provinciale natuurstudiegroepen en regionaal geïoriënteerde coördinerende Kringen tot een dringende noodzaak.

Naar aanleiding van het jaarverslag over 1977 van de secretaris, dat door de leden werd goedgekeurd, stelde de Heer Willems voor, om in het Maandblad een vaste kolom op te nemen van de verschillende Kringen, Studiegroepen en hun contactadressen met telefoonnummers. Ook de IVN-adressen zouden opgenomen kunnen worden. Aan de activiteiten kan wat meer publiciteit gegeven worden, bijvoorbeeld door publicatie in de kranten.

De heer Hensels verzoekt het Bestuur om te bewerkstelligen, dat er soepeler gebruik gemaakt kan worden van de bibliotheek in het Museum te Maastricht, ook tijdens de maandelijkse bijeenkomsten. Hij meent tevens, dat de kringbijeenkomsten de functie hebben om uitwisseling van de gegevens van de studiegroepen te bewerkstelligen, waardoor een ecologische aanpak van de natuurstudie bevorderd wordt. Besloten wordt om bij B en W van Maastricht aan te dringen op een grotere toegankelijkheid van de bibliotheek.

Verslag van de Penningmeester

De totale inkomsten in 1977 bedragen f 88.503,71.

De uitgaven f 88.472,09.

De rekening en verantwoording over het jaar 1977 van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg sluit zodoende met een batig saldo van f 31,62.

In de rekening 1977 is opgenomen een bedrag van f 6.450,- als reserve publicaties.

Dank zij een snelle betaling door het merendeel van de leden van het verschuldigde lidmaatschapsgeld alsmede een spoedige bevoorschotting van de overheidssubsidies kwam de liquiditeit van het Genootschap niet in gevaar. De binnengekomen rekeningen konden dan ook tijdig worden voldaan.

Met ingang van het jaar 1977 is de subsidievoorwaardenvergoeding van de provincie Limburg in werking getreden. Dit heeft voor het Genootschap tot gevolg dat de jaarrekeningen met ingang van dat jaar vergezeld moeten gaan van een accountantsrapport. Het bestuur heeft het Centraal Bureau voor Verificatie en Financiële Adviezen, het accountantskantoor van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, bereid gevonden de controle op de jaarstukken uit te oefenen. De controle van de jaarrekening 1977 heeft intussen plaatsgevonden. Het desbetreffend rapport zal het bestuur spoedig bereiken. Blijkens mondelinge informatie geeft de jaarreke-

ning 1977 een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het resultaat over het jaar 1977.

Het bestuur heeft gemeend voor het komend jaar geen contributie-verhoging te moeten voorstellen omdat uw Vergadering in 1977 de contributie extra heeft opgetrokken van f 25,- naar f 30,-. Wel zal het nodig blijven extra inkomsten op een andere wijze te verwerven. Mogelijkheden hiertoe zijn het werven van nieuwe leden, het vrijwillig betalen van een hoger bedrag dan de vastgestelde contributie, het aanspreken van bijzondere fondsen e.d. Ook wordt gestreefd naar een verantwoorde vermindering van de uitgaven door het op een andere wijze uitgeven van de Publicaties.

Teneinde een betere spreiding van het provinciaal subsidie over de gehele provincie te bewerkstelligen blijven wij de activiteiten in de bestaande kringen bevorderen. Ook stelt het bestuur alles in het werk om de nog ontbrekende kringen van de grond te krijgen. De activiteiten van de - gelukkig - vele werkgroepen zullen zoveel mogelijk gesteund worden.

In dit korte verslag past ook een woord van dank aan onze administrateur de heer Koomen, die zich op een voortreffelijke wijze inzet voor de belangen van ons Genootschap. Tot slot dank aan allen welke ook in

Dendrologische informatie, verstrekt door mijnheer Faassen in het kasteelpark.

1977 op enigerlei wijze hebben bijgedragen tot het verkrijgen van een zo goed mogelijke financiële basis voor het Genootschap.

Verslag van de Kascommissie

Bij de beoordeling van de financiën der Vereniging zijn de heer Ogg en ik er van uitgegaan dat de controle door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten afdoende is geweest wat de juistheid der cijfers betreft.

Opvallend was dat de begroting 1977 en werkelijke cijfers 1977 goed met elkaar in overeenstemming waren. Daarvoor past dank aan de beheerder der financiën.

Enkele algemene vragen en opmerkingen moeten ons van het hart.

1. Er staat een bedrag van f 6.460,— reserve publicaties?
Is dit reëel of versluiert dit het batig saldo?
2. De contributie bedraagt $\frac{1}{4}$ van de totale baten. Bezinning hierop lijkt ons meer dan gewenst, zeker in samenhang met punt 3.
3. Er is een grote provinciale subsidie die slechts voor $\frac{1}{4}$ gebruikt wordt voor kringwerk en excursies. De werkgroepen vangen ook een deel daarvan. Toch komt de vraag bij ons op: Knijpen we door krapte in de financiën de vereniging niet dood doordat het "buiten" werk wordt verwaarloosd.

Ons bewust van het feit dat wij met deze opmerkingen verder gaan dan ons mandaat, willen wij dit toch gezegd hebben.

Ondergetekenden, leden van de kascommissie 1978 van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg, verklaren op 1 juni 1978 de financiële bescheiden over het boekjaar 1977 gecontroleerd en in orde bevonden te hebben. Zij stellen Uwe vergadering

voor aan de penningmeester décharge te verlenen.

W. Ogg
Maastricht

A.M.H. Willems
Helden

De penningmeester deelde mee, dat de provinciale subsidie 45% is van de totale kosten, maar dat dan toch 55% door de leden zelf opgebracht moet worden. De drukkosten zijn inmiddels al teruggebracht. Je kunt echter ook niet blijven doorgaan met verhoging van de contributie.

Besloten werd de contributie op hetzelfde peil te handhaven, met voor de bejaarden de mogelijkheid om desgevraagd f 10,— korting te geven.

Om meer geld ter beschikking te krijgen voor activiteiten, zal gestreefd worden om via toenemende activiteiten het ledenbestand te verhogen en de drukkosten te beperken door voor elke publicatie speciale fondsen te proberen aan te spreken.

Financiële verbetering kan niet bereikt worden door vermindering van het ruilverkeer of stopzetting van de Publicaties. Daarmee zou de kwaliteit van het Genootschap in ernstige mate worden aangetast.

Benadrukt werd, dat de Kringen hun declaraties rechtstreeks kunnen sturen naar de penningmeester. In de nieuwe kascommissie werd volgens goed gebruik één lid herbenoemd, nl. de heer A. Willems en een nieuw lid, te weten de heer H. Op Den Camp.

Verslag van de waarnemend hoofdredacteur.

De plezierige samenwerking tussen hoofdredacteur Heerkens Thijssen en redacteur van Nieuwenhoven is blijven bestaan nadat beide redactieleden op de jaarvergadering te Margraten hun functies verruilden.

Drs. Meijers werd op de jaarvergadering benoemd tot lid van de redactie.

In het Maandblad verscheen een serie plantkundige artikelen o.m. geschreven door Dr. S.J. Dijkstra, die door de lezers erg werd gewaardeerd. Na de oproep van Prof. Jonkers hem gegevens te willen zenden over het in het wild voorkomen van de Gele kornoelje ontwikkelde zich een levendige en interessante briefwisseling. Een andere serie artikelen was gewijd aan de belang-

wekkende levende have van het Vogelpark Born. Opgravingen in Engeland kwamen aan de orde doordat daar de werkgroep voorhistorische vuursteenmijnen uit Zuid-Limburg was uitgenodigd te komen graven. Het dubbele zomernummer werd geheel gevuld met bijdragen b.g.v. de opening van het vernieuwde natuurhistorisch museum te Maastricht.

In de tweede helft van de jaargang werd de grotere activiteit merkbaar van de werkgroepen van het genootschap: artikelen over vogels, en een over een nieuw gevonden soort zwam. Ook is grote aandacht gegeven aan landschapsbeschrijving in verband met dreigende aantastingen van het Limburgse landschap, o.a. op het Plateau van Margraten.

Als altijd was de redactie geheel afhankelijk van het aanbod van kopij. Zij is dankbaar voor iedere bijdrage, hoe gering ook. Publicatie reeks XXVII werd geheel gevuld met bijdragen van een aantal kaderleden van de oude Katholieke Jeugdbond voor Natuurstudie over een natuurhistorische en geologische verkenning van een Belgisch heuvellandschap, rondom het Condroz-dorp Florzé.

De uitgave van de wetenschappelijke publicaties dreigt onze financiële draagkracht te boven te gaan. Een bestuurscommissie heeft de problematiek onderzocht en een voorlopig verslag uitgebracht aan de algemene ledenvergadering te Maastricht in december. Het is duidelijk geworden dat beslissingen tot verandering of stopzetting niet overhaast genomen mogen worden in verband met de grote belangen die op het spel staan, zowel voor onze vereniging als voor het natuurhistorisch museum.

Naar aanleiding van het jaarverslag van de waarnemend hoofdredacteur ontstond een discussie over nieuwe publicaties. Verschillende leden meenden dat er op korte termijn rapporten moesten worden gemaakt over de aanwezigheid van planten, paddestoelen, insecten, vogels en andere natuurelementen van de nog bestaande mijnsteenbergen. Het blijkt steeds weer, dat we dergelijke gegevens missen als de nood aan de man komt.

Ook werd de noodzaak gevoeld, om de entomologen in Limburg te bewegen tot onderlinge samenwerking, om zodoende de mogelijkheid te scheppen om gericht inventarisatiewerk te doen.

De waarnemend hoofdredacteur merkte op dat er grote behoefte was aan populair wetenschappelijke

copy voor het Maandblad. Hij deed een dringend beroep op de leden, om dergelijke copy te leveren.

De heren van Geel, Gilissen en Montagne werden bij acclamatie als bestuurslid herkozen. De benoeming van de heer Spreuwenberg als opvolger van de heer Dijkstra (reeds in 1976 afgetreden) werd met ieders instemming begroet. Tijdens de rondvraag maakte de heer Van der Horst melding van een dreigende verdwijning van 5 ijsvogelnesten en oeverwaluwnesten door afgraving in het gebied rond de Bovenste Molen.

Hij merkte op dat de Kinderboerderij in Venlo afgelopen jaar 4000 kinderen in klasse-verband les gegeven heeft en dat er nog steeds geen vaste beroepskracht beschikbaar is.

De heer van Nieuwenhoven meldde dat het Bestuur besloten had, een speciaal nummer over de natuur-educatie in Limburg te zullen uitgeven.

De heer Spica meende, dat er in het Natuurhistorisch Genootschap op korte termijn een commissie opgericht moest worden om een beheersplan ten behoeve van de mijnsteenbergen te ontwikkelen.

Men vond dat de kring Heerlen hiertoe best het initiatief kon nemen.

De heer Bult vroeg de aandacht voor de zorg in het Kringbestuur van Heerlen voor verbetering van de sfeer. Men dacht dit te kunnen bereiken, door op zoek te gaan naar een ander lokaal (Tuin in Terwinselen?), het opzetten van een aantrekkelijk programma en door bekendmaking in de krant de drempelvrees te verkleinen.

De heer Hensels bracht tot slot naar voren, dat er bij de overheid en allerlei besturen een toenemende belangstelling valt te constateren voor deskundige begeleiding bij het beheren van wegbermen, slootkanalen, houtwallen en andere potentiële natuurgebieden, en meende dat daarin een duidelijke taak voor het Genootschap lag.

De excursie 's middags begon met een autorit over de reeds lang ontgonnen Boerenheide naar het Lingsfort, op de grens met Duitsland. Hier gaf mej. Stoel, uit Lomm, zeer bekwaam geschiedkundige uitleg over dit Spaanse verdedigingswerk, gelegen aan de befaamde Fossa Eugeniana plaatselijk bekend als De Hazepoot en eigendom van de Stichting Het Limburgs Landschap. Duidelijk was ook een deel van het Hoogterras in het carré van aarden wallen opgenomen. In de vegetatie viel de massale groei op van Vingerhoedskruid, *Digitalis purpurea*. Deze plant staat vooral op plaatsen waar het terrein onlangs gestoord werd, bijv. door graafwerk of kaalkap. Opvallend was ook het voorkomen van de Fluiters, wiens rateltje herhaaldelijk gehoord werd. In de rietvelden langs de Ling (Lingsfort is afgeleid van Lingsvoorde, doorwaadbare plaats in de Ling), de moerassige vlakte die althans aanvankelijk overal aan de voet van het hoogterras voorkwam, werden moerasvogels waargenomen: Kleine karekiet, Rietgors, Bosrietzanger, ook Nachtegaal en Spotvogel. Enige grote pollen Koningsvaren, *Osmunda regalis*, maakten de verrassing over dit bij ons slecht bekende gebied nog duidelijker.

De tocht naar het Kasteel Arcen werd weer per auto gemaakt, mede in verband met een dreigende onweersbui. Daardoor kon het bezoek aan het Geldersch Vlies niet doorgaan. Dit ven werd wel na de excursie bezocht en bewonderd door enkele leden: het bleek dicht te zijn begroeid met de witte pluisjes van Wollegras.

Binnen de omgrenzing van het kasteel kreeg de heer Faassen het woord, die deskundige uitleg gaf bij enkele zeer oude bomen die in het sterk verwaarloosde kasteelpark voorkomen: Mammoethboom, Moerascypres, Servische spar, Douglasspar, e.a. Dit keer ging het niet om kenmerken voor de determinatie, maar om de dendrologische geschiedenis. Als voorbeeld volgen hier de verstrekte gegevens over de Paardekastanje, *Aesculus hippocastanum*, en Tamme kastanje, *Castanea sativa*.

De Paardekastanje is ontdekt door Ogies Ghislain de Busbecq, gezant van aartshertog Ferdinand I van

Habsburg aan het hof van Sultan Sulliman de Grote te Constantinopel, 1555-1562.

In 1563 zond Quackelbenus (Willem Quackelbeen), lijfarts van Busbecq, een tak met vruchten aan Matthioli, lijfarts van Ferdinand I, met een beschrijving van de pracht van de bomen in de tuinen van de Sultan. Matthioli duidde de boom aan als *Castanea equina*, omdat de zaden fijngestampt aan paarden werden gevoerd.

In 1574 zond David von Unguad, die keizerlijk gezant was van Maximiliaan II aan het Turkse hof, zaden naar de keizerlijke tuinen in Wenen, waar toen de Vlaamse arts Charles de l'Escluse directeur was. Deze kweekte daar de eerste bomen op, die echter nog niet bloeiden toen hij als "Clusius" benoemd werd tot hoogleraar in Leiden.

De Parijse bomen bloeiden voor het eerst in 1603. In 1615 werd de paardekastanje in Parijs verhandeld en in 1629 kwamen de eerste exemplaren in Engeland. De naam is in 1700 veranderd door Tournefort in *Hippocastanum*, die door Linneaus als soortnaam werd overgenomen, terwijl de laatste als geslachtsnaam *Aesculus* gebruikte. In 1753 zond Collinson de eerste exemplaren naar Amerika.

De Tamme Kastanje *Castanea sativa* is een veel oudere import: deze boom moet door de Romeinse legioenen zijn aangevoerd uit het Middellandsezegebied. De naam is afgeleid van de Turkse stad Kastanaia. Al zeer spoedig levert de boom voedsel in de vorm van zijn vruchten en bruikbaar hout. Reeds Xenofon noemt deze vruchten, waar de Armeniers veel van maalden voor het bakken van brood (400 v.Chr.).

Theophrastus maakt melding van de boom in Griekenland, 370-288. Hij noemde ze dios balanos, eikels van Zeus. De Grieken brachten de kastanjes vermoedelijk naar Sicilië, waar zij door de Romeinen werden ontdekt.

In de tegenwoordige tijd weet men niet beter of de Tamme kastanje hoort thuis in onze voedselarme bossen: een voorbeeld van een spontane groei nadat de mens zich er eerst mee bemoeid heeft.